

TTB 44. BÜYÜK KONGRESİ'NDE SÖYLEMEDİKLERİM

Dr. Ahmet SALTİK*

Bilindiği gibi, Türk hekimlerinin yasal meslek örgütü, 1982 Anayasası'nın 135. Maddesi uyarınca "kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarından" olan Türk Tabipleri Birliği'nin seçimli, olağan 44. Büyük Kongresi 29-30 Haziran 1996 günlerinde Ankara'da toplandı. Kongre mekanı Ankara Tıp Fakültesi salonlarıydı. Bunda ne var denilebilir, ancak önceki yıllarda Türk Standartlar Enstitüsü, Karayolları, DSİ, Anayasa Mahkemesi... gibi kuruluşların salonlarını kullanıyor olduğumuz anımsanırsa, mesaj alınmış olur.

TTB, artık yurt geneline yayılmış 51 Tabip Odası, 40 bin dolayındaki üyesi ile dev bir meslek örgütünün adı. Üstelik 1983'te 12 Eylül rejiminin örgütün kuruluş yasasında (6023 Sayılı Türk Tabipleri Birliği Hakkındaki Yasa) yaptığı bütün sınırlayıcı, yasaklayıcı ve gelişmeyi engelleyici düzenlemelere karşın. Asker hekimlerin meslek örgütüne üyeliğini yasaklayan ve salt kamu hizmeti gören meslektaşlarımızın üyeliğini ise onların isteklerine bırakan anti-demokratik, akıl ve bilimle açıklaması yapılamayan düzenlemelerine karşın... Bu yasaklar da kalksa, sayıları 65.000 dolayındaki tüm meslektaşlarımız -bütün dünyada olduğu gibi- doğal olarak meslek örgütlerinin üyesi olacaklar. Meslek örgütü bundan güç alacak; üye olan meslektaşlarımız da yasal örgütlerinden güç alacaklar... Anayasa koyucununun muradı daha kapsamlı biçimde yerine gelecek böylece...

Kongreye 288 delegenin 226'sı katılarak oy kullandı. Önemli bir katılım oranıydı bu. Geçmiş yıllara bakıldığında, katılımın giderek yükseldiği anlaşılıyordu. Bir diğer gözlemim de, gündemin seçim dışındaki maddelerinin görüşülmesi için ayrılan 1 tam günün yetmediği idi. Saat 10.00'da başlayan oturum gecenin 20.30'una dek sürdü. Başkanlık Kurulu (Divan Heyeti) tüm çabalarına karşın ancak toparlayabildi gündemi. Yurdun her yerinden gelen delegeler sorunlarını, düşünce ve dileklerini, yılda 1 kez yapılan bu demokratik platforma doğaldır ki taşımak istiyorlardı. Öyle ki, konuşmalar 4 dakikaya dek indirildi. Saatler gecenin 20.30'unu gösterirken, dilekler bölümüne gelinmişti. Bir kaç kişi ancak birer-ikişer tümce ile mesajlarını vermek zorunda kaldılar. Çünkü yasa, görüşmelerin

o gün içinde bitirilmesini ve ertesi gün de 0.900-17.00 arasında seçim yapılmasını öngörüyordu. Bir kısım delegelerimiz, 28 Haziran 1996 günü Ankara'da toplanarak genel kurul öncesi tartışmaları olgunlaştırma çabası harcamışlardı. Buna karşın, dev bir örgütün 1 yıllık gündemini 1 güne sıkıştırmak elbette yine olanaklı olmadı.

Dilekler bölümünde ya da çalışma raporlarının değerlendirilmesi sırasında, benden daha çoşkulu arkadaşlarımdan bana sıra gelebilseydim aşağıda yazdıklarımı dile getirecektim:

TTB gündemi eleştiriliyor... Siyasal etkinliklerin, insan hakları ve demokrasi ile ilgili uğraşların payının olması gerekeni aştığı dile getiriliyor. Ne denli doğru acaba? Bir demokratik meslek örgütünün gündemi, ülkenin gündeminden ayrı olarak düşünülebilir mi? Ülkede temel sorun demokrasi olarak dayatmakta iken TTB tümüyle teknik mesleksi konularla kendini sınırlayabilir mi? Örneğin işyeri hekimliği olanaklarının artırılması, hekim dağılımının düzeltilmesi, ücretlerde iyileştirme sağlanması, çalışma koşullarının güvenliği gibi konular ve sorunlar ülkenin genel konjonktüründen ayrı nasıl düşünülebilir? Terör, iç çatışmalar, insan hakları çiğnemleri (ihlalleri), enflasyon, iç barış yokluğu... doğrudan sağlıkla ilgili değil mi? Bunlar düzelmeden sağlıkta ya da meslek alanında anlamlı iyileşmeler elde edilebilir mi?

Kaldı ki, TTB son derece dengeli bir yol izleyerek her 2 sorun alanında kümelenen sorunlara örgütsel enerjisini akılcı biçimde ayırmış...

Birşey daha: Geçtiğimiz yıl 1982 Anayasası'nda yapılan değişikliklerle sivil toplum örgütlerinin önündeki o garip siyaset yapma yasağı kalkmışken, "TTB siyaset yapmasın..." söylemlerini nereye koymalı? Siyaset yaşamın kendisi değil mi? Üstüne üstlük, bu görüş sahipleri böyle söylerken de bir bakıma siyaset yapmıyorlar mı? Bu çağdışı yargıları artık bir yana bırakalım. Demokratik kitle örgütleri, katılımcı demokrasinin günümüzdeki Agoraları değil mi? Tek tek birey nasıl belirtecek istencini? Örgütleri üzerinden değil mi? Bu anlamda bu tür örgütler temsil edici demokrasi ile katılımcı demokrasi bağlamında birer

* Edirne Delegesi, Prof. Dr.

demokratik toplumsal soluk bacası değil mi?

Delege arkadaşlarımızın bir kısmı hala TTB'nin salt yap(a)madıklarını önlerine koymayı sürdürüyorlar. Bu, örgütün dinamizmi ve sorgulanması bakımından elbette gerekli. Ama bunun denli gerekli bir diğer olgu da yapılabilenlerin, başarılılabilenlerin dökümü değil mi? Örgüt bunlarla güdülenmeyecek mi? 2 yıl boyunca bunca emek veren kadrolara hiç mi teşekkür edimimiz yok? Hem yaptıklarımızın haklı gururunu niye hep birlikte duyumsamayalım ki? Bu yüzden, örgütsel etkinlerimizi brüt olarak görme olgunluğuna erişmemiz gerekliliği var.

Merkez Konseyi 250 sayfalık çalışma raporu üretmiş. Kaçımız özenle okuduk, altını çizdik ve notlar aldık? Türkiye'de hangi örgüt bu kapsamda bir çalışma raporu, -üstelik gerçekçi- ortaya koyabildi? Biçimi ve içeriği ile, sunduğu belgeleri ile bu çalışma raporu, aynı zamanda tarihe armağan edilen anlamlı ve kapsamlı bir döküman değil mi?

Rahmetli Nusret Fişek hocamız, yaşamının son yıllarında, TTB Merkez Konseyi Başkanı iken, zaman zaman "hükümeti rahatsız edecek eylemler yapmak zorundayız" diye yazar ve söylerdi. Kuşkusuz bu eylemler hukuk içinde olacaktı. Ama hükümeti de rahatsız edici boyut taşıyacaktı. Bu tür eylemlerin son 2 yılda pek yapılmadığı eleştirisi getirildi. Haklılık yanları vardır. Ama bu örgütün yöneticilerinin de acı deneyimleri vardır. Yürüyüşlerde katılım istenen düzeyde olmaktan çok uzak kaldı. Dahası, demokrasinin bu denli az olduğu, açıkça polis devleti çağrıştıran uygulamaların her gün sayısız örneklerini gördüğümüz bir iklimde sokakta hak aramak o denli kolay mı? Gerçekçi olmakta saymakla bitmek yararlar var.

TTB nelerle uğraşmıyor ki? 1-2 Haziran 1996 günlerinde Ankara'da düzenlenen Pratisyen Hekimlik Kurultay'ında konuşan Sağlık Bakanı Müsteşar Yardımcısı Dr. Köylüoğlu; "bu Bakanlık 1950'de kuruldu" demedi mi? Oysa bir öğretim üyesi olarak ben, daha 3. sınıf öğrencilerime Sağlık Bakanlığı'nın kuruluşunun, Yüce Atatürk'ün verdiği büyük öncelikle 3 sayılı Meclis Hükümeti Yasası ile 3 Mayıs 1920 olduğunu anlatıyorum. Şunca yıldır Bakanlıkta saçlarını süpürge ettiklerini anlatanların bu ilginç bilgisizliklerine ne demeli? Karşımızdaki insanlar bunlar. Gelip eksik-yanlış söyleyeceklerini söylüyor ve bizi dinlemeden, klişe gerekçelerle kongrelerimizi terkediyorlar.

Bu konuda bir anımı daha aktarmadan geçemeyeceğim: Sanıyorum 1991 veya 1992 yılı idi. Umumi Hifzıssıhha Yasası'nın yeniden yazılması için Bakanlıkça toplanan komisyonlardan birinde görevli idim. Bakanlık temsilcisi ve doktora derecesine sahip bir daire başkanı da aynı komisyonda üye idi. Bir maddenin taslağında "AT ve AET" deniyordu. Gerçe şimdiki adı AB (Avrupa Birliği) oldu ama, o zaman AT ve AET'nin aynı şey

olduğunu bu kişiye anlatamamıştık. Nuh diyor, peygamber demiyordu. Sonunda, madde metnine bu konuda karşı oy yazısı koyacağımı belirterek güçlkle durdurabildik. Yoksa taslakta (belki de sonradan yasaladır) böylesi bir gariplik olacaktı.

Nihayet 29 Haziran sabahı, ANAP Şırnak Milletvekili Dr. Salih Yıldırım genel kurulda konuşurken "Anayasa Genel Sağlık Sigortası'nın zorunluluğuna işaret ediyor" demez mi? Konuşmasının bitiminde bizden aldığı yanıt çok netti: "Sayın Milletvekiline, Anayasanın 56. maddesini okumasını salık veririm. Orada zorunluluk yok. 'Yasayla genel sağlık sigortası kurulabilir' deniyor. Genel Kurulu ve kamuoyunu bir hekim milletvekilinin böylesine yanılmasına seyirci kalınmaz. Zaten genel sağlık sigortası yandaşları da zaman zaman kamuoyunu bu biçimde bilerek ve kasten yanıltıyor."

Değerli Meslektaşlarım; bu örgüt, örgüt içi demokrasiyi derinlemesine yaşıyor ve yaşatıyor. Diğerlerine ve ülkeye demokrasi dersi de veriyor böylece. Hekim parlamentoları buna güzel bir örnek değil mi? Genel Yönetim Kurulları'nın Merkez Konseyi ile birlikte çalışması ve Merkez Konseyi'nin oradan çıkan kararlarla kendisini bağlı sayması daha da çarpıcı bir örnek değil mi? Bunlar 6023 sayılı yasanın neresinde yazıyor? Yazmasına da gerek yok, çünkü örgütümüzün yöneticileri ve üyeleri *demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak algılıyorlar*. İngiltere'nin yazılı Anayasası mı var?

TBMM toplumun gereksinimlerine yanıt vermede ağır kalıyor. Yasama süreci olağanüstü yavaş işliyor. 6023 sayılı kuruluş yasamızdaki akılalmaz çelişki, yanlış, eksik, boşucu hükümleri ayıklamayı ve daha çağdaş bir örgütsel yapılanma ile işlevsel dokuyu elde etmeyi amaçlayan yasa taslakları bir türlü Meclis gündemine taşınmıyor. Böylesi bir süreçte toplum, doğal olarak kendi çıkış yollarını üretiyor. Ama bu olgu TBMM'ye olan saygı ve güveni zedelemiyor mu? Demokratik hukuk devleti erdemi yara almıyor mu? Ünlü Fransız hukukçusu Maurice Duverger bir yazısında şöyle diyor: Toplumlar kendi hukuklarını, adeta birer biyolojik canlı gibi salgırlar...

Yasakoyucuya düşen de, bu salgıları alıp teknik hukuk metinlerine dönüştürmek değil mi? Biz parlamenterleri bu işler için vekil atayarak TBMM'ye yollamadık mı?

Değerli meslektaşlarım, Ankara Tabip Odamız seçkin bir odamızdır. Değerli yöneticilerinin üretimlerini duymaktan çok mutlu oldum. Kendilerini alkışlıyorum. Ne var ki, Merkez Konseyimiz ile aralarında olaylanan didişme ve çekişmeyi son derece anlamsız buluyorum. Bizim çekişerek gücümüzü zayıflatmaya değil; güçbirliği ile daha çok üretime gereksinimimiz var. Örgütler, örgüt içi disiplinleriyle ayakta kalırlar. Yetkili kurullardan demokrasiye ve hukuka uygun kararlar çıktıktan sonra, herkes bunlarla bağlanır. Çok değerli ATO yöneticilerini, yeni seçilecek ekibi ve Merkez Konseyimizi, bu kabul

edilemez çekişmeyi derhal sonlandırmaya çağırıyorum.

Örgütümüzün organlarında gönüllü görev alalım. Yükü de, üretimi de, keyfi de birlikte paylaşalım. Demokratik bir örgüt yapılanması içinde birbirimize demokrasiyi öğretelim, öğrenelim ve yaşayalım. Kendimizi örgütsel üretimlerimizle yeniden ve yeniden tanımlayarak hoşgörü ufuklarımızı genişletelim. Üretimi tanıyalım ki, üretime saygıyı da pekiştirelim.

TTB bugünlere kolay gelmedi. 60 yılı aşan bir emek birimi var bu tarihsel süreçte. 12 Eylül darbesinin ardından yeniden çalışmasına izin verildiğinde, Ankara'da bir dairesi bile yoktu. Tüm Türkiye'ye üyelere yazı yazılmış ve üyelere, bir daire satın almak üzere katkı istenmişti (1988). Bugün 55 milyar bütçesiyle, fazlalıkla kapatılan bir aktüaryası ile ve Mithatpaşa'da 3 dairesi ile giderek serpilip ve Türk hekimleri ile halkın umudu durumuna gelen bir demokratik meslek örgütü ile karşı karşıyayız. Uluslararası arenada da saygın bir yeri var. Dünya Hekimler Birliği'nin üyesi. Avrupa Birliği ile bütünleşme sürecinde, bu ülkelerdeki yapılanmaya koşut olarak uyum çalışmalarını yürütüyor. Sağlık Bakanlığı bu anlamda 2. Planda kalıyor. Çünkü o ülkelerde meslek örgütünün görevi bunlar. Ulusal üstü hukuk, 12 Eylül hukukunu *de facto* olarak kadükleştiriyor.

TTB bugün sağlık alanında kesin bir yetke (otorite)! Hazırladığı araştırma ve inceleme raporları ile, yayınladığı kitaplar ile, belge ve arşivleri ile, deneyim ve uzman insan gücü birimi ile kesinkes tüm kamu ve özel kurumların önünde. Bunlara DPT de, DİE de, partiler de, TÜBİTAK

da, YÖK ve üniversiteler de dahil! İronik yanları olsa da övünç duyulacak bir aşama değil mi? Örneğin işyeri hekimleri sertifika programı ile Türkiye'de en büyük hizmetiçi eğitim organizasyonunu TTB yıllardır geliştirerek götürüyor mu? Çok sıkıntılı bir konjonktürde binlerce meslektaşına iş/ek iş olanağı yaratmadı mı? Bunları nasıl küçümseriz? Bütün bunları *biz* yaptık... Evet, biz yaptık... Çünkü TTB sizsiniz. TTB soyut bir varlık değil ki! O sizlerle var. "**TTB ya da Tabip Odası bana ne yaptı ki, ben ona ne vereyim**" kısır tekerlemesini aşmayı başarmalıyız. TTB'yi bizler yarattık, bizler geliştirecek ve daha da ileriye taşıyacağız. O zaman Türk hekimi de, Türk halkı da daha onurlu ve kendine yaraşır bir yaşam, bir sağlık hizmeti ve iyi hekimlik ortamına kavuşacak. Sağlık, doğuştan kazanılmış bir insanlık hakkı olarak tanımlanıyor uluslararası belgelerde. İçini doldurmak ise o denli kolay değil. Oysa toplumsal barış, huzur ve kalkınmanın temeli sağlıklı toplum. Sağlıklı olmayan toplum diğer işlevlerini yerine getiremez ki... Gereği gibi eğitilemez örneğin. Demokrasiyi talep edemez, yurttaş olmanın şanlı kavgasını veremez vs.

Çağdaş insan örgütlü insandır. Demokrasinin tüm kurum ve kurallarıyla işlediği ülkelerde 1 yurttaş ortalama 7-8 sivil toplum örgütüne üye... (dernek, vakıf, kooperatif, sendika, meslek örgütü gibi) Biz de böylece baskı grubu olarak sesimizi çıkarmalıyız. Öykündüğümüz batı ülkelerinde meslek örgütleri işlev ve yetki olarak çok daha ilerilerde. Hele bir hekimin meslek örgütüne üye olmaması gibi garip bir durum asla söz konusu değil. Gelin yasal meslek örgütümüze sahip çıkalım.

TTB ve Tabip Odalarımızın üzerine titreyelim...